

Infokaart *Labore et Constantia*

Identificatie museumobject:

- **Naam/titel:** schilderij *Labore et Constantia*
- **Datum:** 1640
- **Plaats van oorsprong:** Antwerpen
- **Uitvoerder:** Erasmus Quellinus (II) (schilder)
- **Materialen:** stof (textiel), hout, olieverf
- **Zaal:** 3

Korte beschrijving:

In 1640 krijgt de 33-jarige Antwerpse schilder Erasmus II Quellin de opdracht van Balthasar I Moretus om de kwaliteiten van de Gulden Passer in een schilderij te 'bezingen', en wel op allegorische wijze. De **allegorie** werd in de 16de en 17de eeuw dreuk beoefend: abstracte begrippen –welvaart, rechtvaardigheid, moed enz.- worden erin voorgesteld a.d.h.v. figuren, vaak uit de **Grieks-Romeinse mythologie**. Op Quellins schilderij zien we van links naar rechts: Honor of Eer, met de hoorn des overvloeds, symbool van de welvaart; de bedrijvige Hercules met de passer en met staf; Mercurius, god van de handel, met vleugels aan z'n eigentijdse hoed en met staf; de zittende Constantia of Standvastigheid; de gehelmde godin van de wijsheid Pallas Athena. Rechtsonder liggen de afgewerkte producten: de boeken. De titel van het schilderij luidt "Labore et Constantia", de lijfspreuk van Plantijn en het motto van de drukkerij/uitgeverij. Dit **eigenlofschilderij** kreeg een opvallende ereplaats: boven de haard in een pronkkamer. Aangekocht n.a.v. de honderdste verjaardag van de aankoop van de Officina Plantiniana door de Stad Antwerpen keerde het werk na jaren van afwezigheid in 1976 terug in het Plantijnse huis.

Talking Points:

1. Er staat een bodybuilder op dit schilderij.
2. Dit is een allegorie.
3. Dit zijn Plantijn en zijn familieleden.
4. Dit is een schilderij om te stoeven.
5. De figuren op het schilderij betekenen iets.

Extra tips ter bespreking/verwerking in een educatief opzet:

- De leerkracht kan benadrukken:
- Dat dit een soort marketing avant la lettre was. Vergelijk met motto's van bedrijven van nu: I'm loving it van MacDonalds, Let's make things better van Philips enz.

Gerelateerd vakjargon met alternatieven/synoniemen:

- **Allegorie:** is in de beeldende kunst een symbolische voorstelling waarbij een idee of abstract begrip (bijvoorbeeld deugden en ondeugden) wordt verbeeld door één of meer personificaties, personen en concrete zaken.

Meer informatie (bronnen):

1. Objectnummer: MPM.V.IV.037.B
2. <http://search.museumplantinmoretus.be/Details/fullCatalogue/149323>
3. Francine De Nave, *Bezoekersgids Museum Plantin-Moretus. Boekdrukken en uitgeven vóór 1800*, Antwerpen 2002, p. 25.